

Kaupunkivihreän määrän lisäksi tarvitaan laatua, ylätason tavoitteiden lisäksi kaivataan paikallisia tekoja

Kannanotto kansallisen ennallistamissuunnitelman laadintaan 23.6.2025

OSA 1: HUOMIOITA ENNALLISTAMISSUUNNITELMAN LAADINTAAN

Viherala pitää erittäin tärkeänä, että kaupunkivihreä ja latvuspeitto ovat mukana ennallistamisasetuksen 8. artiklassa. On olennaista, että Suomessa asetetaan riittävän kunnianhimoiset tavoitteet kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, vaikka suomalaiset kaupungit ylittävätkin nykyiset kynnsarvot. Osassa 1 tuomme esille kolme kehittämiskohdetta kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen. Osassa 2 esitämme huomioita ennallistamissuunnitelman toimeenpanoon.

1) LAADULLISET KRITEERIT MÄÄRÄLLISIÄ TÄYDENTÄMÄÄN

8. artiklan keskittyminen pelkästään määrällisiin tavoitteisiin on ongelmallista, sillä laadulla on keskeinen merkitys viherrakenteen ekosysteemipalvelujen tuottamisessa. Tämä koskee etenkin kaupunkivihreää, jonka erityyppiset, laadultaan hyvin vaihtelevat alueet lasketaan asetuksessa samanarvoisiksi. Lisäksi nykyinen asetusteksti korostaa kaupunkivihreän monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä, sivuuttaen hyvinvointi- ja terveyshyödyt.

-> Määrällisten indikaattorien lisäksi tarvitaan kansallisia laadullisia kriteerejä liittyen kaupunkivihreän tyydyttävään tasoon ja viherrakenteen monihyötyisyyteen: biodiversiteettiarvoon, ilmastosopeutumiseen - hulevesien hallinnan ja viilennyksen hyötyihin - hiilinielupotentiaaliin ja hyvinvointi- ja terveyshyötyihin ym. Ehdotamme, että viherrakenteen holistisia laatukriteerejä kehitetään tutkimustietoon pohjautuen.

2) YLÄTASON TAVOITTEET TOTEUTUVAT PAIKALLISEN TASON TOIMILLA

Vaikka ennallistamisasetuksen mukainen seuranta on kansallisella tasolla ja kaupunkiekosysteemitasolla, viherympäristön hyödyt samoin kuin sitä koskevat toimenpiteet tapahtuvat paikallisella tasolla. Kunta- ja kaupunginosatason näkökulma on olennainen kaupunkivihreän ja latvuspeiton määrällisten ja laadullisten tavoitteiden saavuttamisessa. Jos kaupunkiekosysteemi rajataan laajaksi, miten turvataan kaupunki- tai kaupunginosatason latvus- ja viherpeitteisyyden määrät? Paikallinen taso on keskeinen myös niiden tuottamien hyötyjen oikeudenmukaisen jakautumisen ja osallistamisen näkökulmasta.

-> Tarvitaan kansallisen tason ohjeistus paikallisen kaupunkivihreän ja latvuspeiton seurantaan, ohjauskeinoihin ja tarvittavaan tietopohjaan (viheromaisuuden hallinta, rakennetun ympäristön luontotyyppit).

3) LATVUSPEITON JA KAUPUNKIVIHREÄN TAVOITETASOJEN OLTAVA KUNNIANHIMOISIA

Vaikka Suomen kaupungit ovat eurooppalaisiin verrattuna hyvin vihreitä ja asetuksen esittämät no net loss -kynnysarvot ylittyvät, suunnitelmaan asetettujen tavoitteiden tulee olla kunnianhimoisia sekä ennen että jälkeen vuoden 2030. Kokonaisheikentymättömyyden tavoite tulee sisällyttää suunnitelmaan. Nykyisiä kynnysarvoja (latvuspeitto 10 %) ei tule pitää tavoitteena tyydyttävää tasoa määriteltäessä.

-> Määrällisiä tavoitetasoja tulee tarkistaa suhteessa tutkimustietoon ja asetuksen piiriin kuuluvien kaupunkien tietopohjaan. Laskentamenetelmiä on yhtenäistettävä ja koottava tietopohja kuntien latvuspeiton ja kaupunkivihreän nykytilasta.

OSA 2: HUOMIOITA SUUNNITELMAN TOIMEENPANOON

Kaupunkivihreän määrään ja laatuun liittyvien tavoitteiden toteutumiseksi tarvitaan toimenpiteitä eri päätöksenteon tasoilla. Kaupunkien viherryttäminen edellyttää olemassaolevan kaupunkivihreän säilyttämistä ja kehittämistä sekä uuden lisäämistä. Lisäksi tarvitaan vaikuttavia ohjauskeinoja ja resursseja tavoitteiden toimeenpanoon.

SÄILYTÄ KAUPUNKIVIHREÄÄ

Kaupunkien tulee säilyttää olemassa olevaa kaupunkivihreää ja etenkin arvokkaita alueita. Maankäyttöä tulee ohjata tukeutuen maisemarakenteeseen ja luonnon prosesseihin. Luonnonolot ja olemassa oleva kasvillisuus tulee ottaa huomioon asemakaava-alueilla ja uusilla tontteja rakennettaessa. Olemassa olevan kaupunkivihreän arvot tulee tunnistaa nykyistä paremmin ja määrittellä sen arvoille kriteerit. Viherryttäminen edellyttää maankäytön yhteensovittamista - se ei ole este kaupunkien kasvulle tai elinvoimalle.

LISÄÄ KAUPUNKIVIHREÄÄ

Kaupunkien tulee kasvattaa systemaattisesti latvuspeittoa ja kasvillisuuspeitteisyyttä, huomioiden avointen biotooppien arvot. Kasvillisuutta on lisättävä viherrakenteeltaan heikoille alueille ja varattava riittävästi tilaa vihreälle kaavoitusvaiheessa ja turvattava kasvillisuudelle suotuisat kasvuolosuhteet. Viherryttäminen tulee integroida kaikkeen rakentamiseen ja luoda kannustimia sen toteuttamiseen.

PARANNA KAUPUNKIVIHREÄN LAATUA

Kaupunkivihreän laatua on parannettava turvaamalla viherrakenteen ekologista kytkeytyvyyttä ja verkostomaisuutta ja säilyttämällä luontohyödyiltään arvokkaita alueita ja parantamalla heikentyneitä. Suunnittelussa ja hoidossa edistettävä rakennetun viherympäristön monihyötyisyyttä ja tuettava luonnon monimuotoisuutta ja ilmasto-, terveys- sekä hyvinvointihyötyjä.

HYÖDYNÄ VAIKUTTAVIA OHJAUSKEINOJA

Kaupunkien viherryttämistyötä on vahvistettava kunnissa ja selvitettävä, miten nykyinen suunnittelujärjestelmä pystyy vastaamaan tavoitteisiin. Tämä edellyttää kansallisen tason vankempaa

ohjausta ja poikkihallinnollisia ohjauskeinoja, jotka yhdistävät ilmasto-, luonto- ja terveystalitiikkaa ja ulottuvat strategiselta tasolta toteutukseen. EU:n biodiversiteetti-strategian mukaista kaupunkiluontosuunnitelman toteutusta on selvitettävä Suomessa ja tutkittava mahdollisuutta vakiinnuttaa sen asema suunnittelujärjestelmässä. Lisäksi on selvennettävä tavoitteiden toteutumisen kannalta kriittisiä muita ohjauskeinoja (kaavoitus, rakennusjärjestys, lumo-ohjelmat). Vaikuttavien työkalujen, esimerkiksi alueviherkertoimen ja tonttiviherkertoimen sekä viheromaisuuden hallintajärjestelmän käyttöä tulee edistää kansallisella tasolla.

RESURSSEJA INVESTOINTEIHIN, KOULUTUKSEEN JA TUTKIMUKSEEN

Ennallistamisasetuksen toimeenpano lisää kaupunkivihreän investointeja ja TKI- ja osaamistarpeita. Asiantuntemusta on vahvistettava kansallisella tasolla ja kunnissa, etenkin kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa. Tämä edellyttää kaupunkivihreän suunnittelun ja ennallistamistyön asiantuntijoiden koulutuksen lisäämistä (esimerkiksi maisema-arkkitehdit, maisemasuunnittelijat, biologit). Myös viheralan rakentajien ja kunnossapitäjien osaamista on vahvistettava. Lisäksi tarvitaan resursseja viheralan tutkimukseen.

Pirjo Siren
Puheenjohtaja
Viherympäristöliitto ry

Taavi Forssell
Toiminnanjohtaja
Viherympäristöliitto ry

Ranja Hautamäki
Puheenjohtaja
Ennallistamisasetustyöryhmä

Kannanoton valmistelussa mukana lisäksi Heli Nukki, Janne-Perttu Rantonen, Eeva-Maria Tuhkanen, Tuomo Vainikainen ja Mervi Vallinkoski.

Kannanottoa puoltavat Viherympäristöliiton jäsenjärjestöt:

Kaupunginpuutarhurien seura ry
Maisemasuunnittelijat ry
METO - Kuntien metsäasiantuntijat ry
Puutarhanrakentajat ry
Seurakuntapuutarhurit ry
Suomen Maisema-arkkitehtiliitto ry
Suomen Puunhoidon Yhdistys ry
Taimistoviljelijät ry
Viher- ja puutarha-alan opettajayhdistys ry
Viher- ja ympäristörakentajat ry

Lähteet

- Ariluoma, M., Ottelin J., Hautamäki, R., Tuhkanen, E.-M., Mänttari, M. (2021). Carbon sequestration and storage potential of urban green in residential yards: A case study from Helsinki. *Urban Forestry and Urban Greening*, 57. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126939>
- Ariluoma, M., Kinnunen, A., Lampinen, J., Hautamäki, R., Ottelin, J. (2024). Optimizing the co-benefits of biodiversity and carbon sinks in urban residential yards. *Front. Sustain. Cities* 6. <https://doi.org/10.3389/frsc.2024.1327614>
- Fagerholm, N., Hällfors, M., Christie, M., Raymond, C., Lechner, A., Jalonen, K. (2025). Kaupunkiluonnon laadunkehittäminen parantaa ihmisten ja muun luonnon yhteishyvintä. <https://must-project.fi/wp-content/uploads/2025/04/MUST-Kaupunkiluonnon-laadun-kehittaminen-parantaa-ihmisten-ja-muun-luonnon-yhteishyvintä-3.pdf>
- Hautamäki, R., Heinilä, A., Moilanen, A., Rajaniemi, J. (2024). *Ekologinen kytkeytyvyys ja luonnon monimuotoisuus alueidenkäytön suunnittelussa*. Suomalainen Tiedekatemia.
- Hautamäki, R., Laita, A. (2024). Latvuspeittävyys – monihyötyisen vihreän infrastruktuurin indikaattori. Toim. M. Vaattovaara, J. Jännes, M. Posti. *Kohti kestävämpiä asuinalueita: kaupunginosien ja kortteleiden kestävyysindikaattoreita*. <https://helda.helsinki.fi/items/398bac8f-ab24-4f07-bd98-9389cc44070c>
- Hautamäki, R., Puustinen, T., Merikoski, T., Staffans, A. (2024). Greening the compact city: Unarticulated tensions and incremental advances in municipal climate action plans. *Cities* 152, 105251. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105251>
- Kassi, T., Jalkanen, J., Mahlio, O., Lähde, E., Pursiainen, A., Hannula, A., Huttunen, J., Nieminen, E., Halme, P., Tuomisaari, J. (2025). Rakennetun ympäristön luontotyypit ja niiden ekologisen tilan arviointi. Saatavissa: https://figbc.fi/media/rakennetun-ympariston-luontotyypit-luonnos_2025_arvo-hanke.pdf
- Kinnunen, A., Hautamäki, R., Junnila, J. ym. (2025). Assessing the implications of EU Nature Restoration Law targets from carbon sequestration and biodiversity perspectives in a high-green urban environment. *npj Urban Sustainability* 5, 20 (2025). <https://doi.org/10.1038/s42949-025-00213-z>
- Konijnendijk, C. C. (2023). Evidence-based guidelines for greener, healthier, more resilient neighbourhoods: Introducing the 3–30–300 rule. *J. For. Res.* 34 (3), 821–830. <https://doi.org/10.1007/s11676-022-01523-z>
- Lahtinen, E., Lähde, E., Mahlio, O., Kemppainen, M., Pursiainen, A., Kuusisto-Hjort, P., ...L., Eitsi, E. (2024). *Kaupunkien viherrakenteen suunnittelun nykytila 2024*. <https://figbc.fi/media/arvo-viherrakenteen-suunnittelun-nykytilakatsaus-2024.pdf>
- Leppänen, P.-K., Kinnunen, A., Hautamäki, R., Järvi, L., Havu, M., Junnila, S., Tahvonen, O. (2024). Impact of changing urban typologies on residential vegetation and its climate-effects – A case study from Helsinki, Finland. *Urban Forestry & Urban Greening*, 96, 128343 <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2024.128343>
- Lähde, E., Piirainen, P., Hautamäki, R. (2024). Viherrakenteen monitoiminnallisuutta arvioimassa alueellisen viherkertoimen avulla. Assessment of Green Structure Multifunctionality through Green Area Factor. *Yhdyskuntasuunnittelu, The Finnish Journal of Urban Studies* 61(2), 122–143.
- Lähde, E., Kemppainen, M., Lahtinen, E., Jama, T., Mahlio, O. (2025). Kaupunkisuunnittelun biodiversiteettikäänne 2020-luvulla. *Yhdyskuntasuunnittelu* 62(4), 14–40. <https://doi.org/10.33357/ys.148561>
- Paloniemi, R. (ed.), Vikström, S., Rekola, A., Mäkinen, K., Marttunen, M., Hjerpe, Haavisto, R. (2019). *Kestävää kaupunkisuunnittelua – luontopohjaiset ratkaisut maakunnissa ja kunnissa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:48.
- Paloniemi, R. (ed.), Hautamäki, R., Ariluoma, M., Kehvola, H.-M., Hankonen, I., Häyrynen, M., ... S., Matila, A. (2019). *Luontopohjaisten ratkaisujen käytännön toteuttaminen maakunnissa ja kunnissa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:49.
- Raymond, C., Lechner, A., Havu, M., Jalkanen, J., Lampinen, J., Antunez, O., ... Järvi, L. (2023). Identifying where nature-based solutions can offer win-wins for carbon mitigation and biodiversity across knowledge systems. *Npj Urban Sustain* 3 27. <https://doi.org/10.1038/s42949-023-00103-2>
- Vikström, S., Hautamäki, R., Ariluoma, M., Paloniemi, R., Mäkinen, K., Rekola, A., Marttunen, M., Syrjänen, K. (2019). Luontopohjaisten ratkaisujen monihyötyisyys ja toimeenpano vastauksena yhteiskunnallisiin ongelmiin. *Alue ja ympäristö*, vol. 48, no. 2, pp. 5-19. <https://doi.org/10.30663/ay.82932>